

SLOVENEK.

Političen list za slovenski národ.

Pe pošti prejemnik velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejemnik velja: Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za en mesec 1 gld. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.
Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnine prejema upravništvo (administracija) in ekspedicija, Semenške ulice št. 2, II., 28.

Naznanila (inserati) se sprejemajo in velja tristoletna petiti-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr. če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.
Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.
Vredništvo je v Semenških ulicah h. št. 2, I., 17.
Izhaja vsak dan, izvenredne nedelje in praznike, ob 1/6 uri popoldne.

Štev. 181.

V Ljubljani, v petek 8. avgusta 1890.

Letnik XVIII.

Narodna avtonomija.

Naš list je še malo pisal o narodni avtonomiji, in to iz raznih razlogov, katere utegnemo o priliki pojasniti. Ker pa se bo češko kraljestvo razkrojilo po okrožjih, ako se sploh uresniči češko-nemška pogodba, in ker Italijani na Južnem Tirolskem zahtevajo za se posebno okrožje, zdí se nam glas s Spodnjega Štajerja o razdelitvi Štajerske toliko pomenljiv, da ga objavimo svojim čitateljem sicer brez komentara, a hočemo govoriti obširneje o tem vprašanji, ako se kdo odzove pro ali contra.

„Südtirolische Post“, v pravem slovensko-konservativnem smislu pisan list, je objavila v 59. svoji številki naslednji članek:

„Naj sodi kdo o naši prihodnji politični upravi, kakor mu drago, toliko pa smemo že danes s precejšnjo gotovostjo trditi, da se bo izvršila po načelu narodnih skupin, četudi v okvirju sedanjih kronovin. Obveljalo bo torej načelo narodne avtonomije. V Avstriji je sicer danes mogočen faktor proti narodni avtonomiji, in to so Madjari, ki se ji tembolj upirajo, ker je bila politična uprava, kakor znano, v tem smislu že vpeljana — in nihče drugi ko Bach jo je tam vpeljal. Danes pustimo na stran dežele ogerske krone in govorimo le o Cis-litaviji.

Od kronovin, ki potrebujejo upravo po načelu narodne avtonomije, so Češka, Tirolska, Štajerska in Koroška. Moravske ne omenimo, ker po našem prepričanju je Moravska v ogromni večini slovanska dežela in bi se uprava morala vravnati le v tem smislu, brez ozira na nemško večino v deželnem zboru, čemur je vzrok umetni volilni red.

Gledé na Češko so nam še dobro znane težnje nemških liberalcev, da bi namreč nemški del ob robu dežele dobil svojo administrativno upravo. Kolikokrat so nemški poslanci to zahtevali v deželnem in državnem zboru!

Enake zahteve stavijo nemški liberalci tudi na Tirolskem, kjer hočejo tudi Italijani imeti svojo

upravo. Četudi moramo priznati, da bi se delitev uprave na Tirolskem v primeri s Češko lažje izvršila, ker gré narodnostna meja v ravni črti od zahoda proti vzhodu, na Češkem pa v krogu, vendar bi na Južnem Tirolskem veliki nemški otoki ostali v italijanskem okrožju. Gledé na to pa nemški liberalci niso tako občutljivi, kakor če se gré za našo ožjo domovino, Spodnji Štajer. Tudi pri nas gré narodnostna meja kakor na Tirolskem in bi istotako dovoljevala administrativno ločitev Spodnje Štajerske, kakor na Tirolskem; toda pri nas se sklicujejo nemški liberalci na nemško prebivalstvo v mestih in mnogih trgih. Ali pa se mesta Bolcan, Meran itd. ne morejo še z večjo pravico imenovati nemška? In vendar bi mirno prepustili ta mesta italijanskemu okrožju!

Tudi na Koroškem bi se mogla izvršiti administrativna delitev po narodnostni meji od zahoda proti vzhodu.

In zakaj govorimo danes o tej stvari, o narodnostnih upravnih skupinah? Ker je nedavno graško glasilo naših nemških liberalcev pisalo o programu laških Tirolcev. Kakor znano, se nemško-liberalna stranka od lauske zveze z liberalnimi Italijani več ne upira upravni ločitvi Južne Tirolske. Pričujejo, da bi se moglo napraviti okrožno zastopstvo v Tridentu, kateremu bi se moral izročiti del kompetence deželnega zbora v Inomestu. Celó to jim ne dela skrbi, da bi se vsled delitve pospeševala irredenta.

Vprašamo torej nemško-liberalno gospôdo: Ako se vse to more na Tirolskem izvesti, zakaj bi se isto pri nas na Štajerskem ne moglo zgoditi? Od nasprotne strani bodo nam odgovarjali: „Da, kmet, to je kaj drugega!“

Tudi mi ne bodemo molčali na ugovore graških liberalcev, temveč vedno in vedno imeli na dnevnem redu to točko našega programa, da se namreč u p r a v n o loči Južni Štajer in osnuje posebni okrožni zastop v Mariboru ali v Celju.“

„Za domovino!“

Pastor Mörk Hansen iz Vonsilda v Jutlandiji poslal je odprto pismo krščanskim propovednikom v severnem Šlesviku o ukazu pruske vlade gledé na vpeljavo nemščine v ljudske šole v Šlesviku. Sviri je, naj iz krščanske ljubezni ne podperajo ponemčevanja pruske vlade. Na to mu je odgovoril pastor Pries tudi v javnem listu, v kojem ponemčevanje osvojenega kraja popolnem odobruje ter svoje soproste sviri, naj se ne zmenijo za list pastora Mörka Hansena.

Lista obeh pastorjev svedoči, da je v severnem Šlesviku takó napredovala germanizacija, da je danski jezik skoro čuti samo še po cerkvah.

„Za domovino“ deluje Pruska na Poljskem, v Šlesviku in Alzaciji-Loreni s ponemčevanjem; „za domovino“ dela Ruska v baltičskih pokrajinah s poruščenjem šol; „za domovino“ deluje zloglasna irredenta na južnem Tirolskem, na Primorskem in v Dalmaciji s poitalijančenjem deloma nemških, deloma slovanskih šol. Vsaka napominanih vlad podarja in se izgovarja, da dela s tem za domovino, ako ugrabi sosednemu narodu nekoliko občin ali pa celo kronovino.

Konečno pa prideta na vrsto tudi „šulferajn“ in „südmark“ ter pravita, da tudi delujeta — „za domovino“!

Niste li besedi „Pro Patria“ „za domovino“ — trpka satira na rodoljubje te ali one vlade, korporacije itd., in satira tudi na naš 19. vek?

Lehko bi tu izpregovorili dosledno o društvu sv. Cirila in Metoda, toda o njem si ne upajo trditi ni njegovi sovražniki, da ima namen nemško deco pretvarjati v slovensko, torej slovensko šolsko društvo ne spada pod gori napominano rubriko.

Kdor se izgovarja, da deluje s tem „za domovino“, če tlači druge, ni to samo humbug, temveč zločin, povsem sličen onemu, kojega so počenjali protestantski nemški knezi za časa Lutra, ko so snovali prelivarne v verskem oziru.

LISTEK.

Nekoliko o trapistih.

(Poslovenil Jožef Podvidemski.)

Svoje ime so dobili od samostana La Trappe na Francoskem, kjer so živeli trapisti že pred 200 leti. Onda okolu leta 1664. je deloval v njem opat Rance, ki je oživil ona stroga, v teku časa onemogla samostanska pravila, po katerih so živeli že pred 600 leti sv. Bernard in učenci njegovi. Trapistov red ni torej nov, seveda je bolj nepoznat, ker je navadno le po samotah.

V najnovejšem času so nam najbolj znani nemški trapisti in sicer po svojem samostanu pri treh studencih sv. Pavla v Rimu, kjer je bil prvi redovnik sv. Frančišek, ustanovitelj trapistov samostanov pri Banji Luki v Bosni in v Mariannhillu v južni Afriki.

Njih namen.

Ali niso trapisti brezkoristni udje človeške družbe? No, s čim pa koristijo? Njih namen je dvojen: prvega ljubi svet, a drugega sovražijo ljudje.

Prvi namen. Trapisti iščejo neobdelanih krajev, da jih obdelujejo; njih življenje je borno in skromno,

zato jim pa temveč preostaja za dobre namene; živé samsko življenje, da skrbé tem bolj za sirote, učé ljudi poljedeljstva in kmetijstva, kjer je še pomankljivo to ali ono.

Poučujejo o rokodelstvu in obrtniji, kjer ne podpira še država taciš šol; zidajo velika gospodarska in obrtnijska poslopja n. pr. mline, delavnice, tovarne za sušno itd. Tako izobražajo divja ljudstva, učé jih miroljubnosti in stanovitosti ter jih pripravljajo za krščanstvo. Ali ni to človekoljubje in socijalnost, o kateri se rado sliši in govori?

Drugi namen trapistov je posvečenje sebe samih s pokoro. O pokori ne posluša svet z veseljem, ne gleda rad spokornikov, ker mu vzbujajo vest. Post, slaba hrana, delo, molek je trapistom sredstvo, s katerim se pokoré. To svetu le ugaja; kajti meseni človek ne umeje tega, kar je duhovnega.

Kako živé.

Ob delavnikih vstajajo ob dveh po letu in po zimi, ob nedeljah ob eni, ob praznikih pa ob polnoči. Ko je tri ura, pričé bratje svoje delo in delajo do večera izimši čas molitev in obedovanja. Vsakdo dela po svoji moči in zmóžnosti, kakor razdeli predstojnik ali oskrbnik delo. Vkljub težavnemu delu imajo trapisti pičlo in slabo hrano, gorko jed

le opoldné. Po zimi ima zvečer redovnik 12 lotov kruha in pol litra piva, po letu salato z žlico olja in nekaj kruha. Za južino imajo le juho in zelenjavo, a mesa, masti, surovega in kuhanega masla, jajec, rib, sladkarij, slaščic in sevrnega olja ne vživajo. Vse kuhajo na vodi in solé le malo. V vročem poletnem času jim je dovoljeno vživati mleko trikrat na teden. Kaditi in nosljati jim je prepovedano, sploh se morajo zdržavati vsega, kar ni neobhodno potrebno za življenje. Bratje lajiki imajo za zajutrek 12 lotov kruha in pol litra piva, očetje nimajo za zajutrek ničesar, ker delajo le 5 ali 6 ur na dan. Kisane jedi le malokdaj vživajo. Mnogi ne pijó ni piva ni vode, no saj jih tudi dosti ne žeja po njih pičli in slabi hrani. Začetniki imajo sprva nekaj več hrane. V Mariannhillu (v južni Afriki) živé redovniki radi podnebja nekoliko drugače in sicer z dovoljenjem in potrjenjem generalnega kapitelja iz l. 1886.

V Mariannhillu ne pijó ni piva ni vina, ker je tukaj taka pijača predraga in preveč greje. Mesto mleka, katerega imajo v Afriki le malo, rabijo pri kuhi olje, katero sami pridelujejo. V Mariannhillu imajo tudi patri zajutrek (črno kavo, ki raste v deželi in kruh), ker delajo navadno čez določen čas. Njih delovanje je obširno: delo na polji, pouk v

Tedaj so se protestantizovale cele katoliške pokrajine nasilno, tudi v nas Slovencih, da bi si knezi mogli osvojiti ne samo cerkvena posestva, temveč i posestva katoliških plemičev in — slovenskih kmetov. In ko so pozneje kalvinisti dobili gospodstvo nad luteranci, nastajala je nova reformacija z ugrabljenjem posestev luteranske cerkve po reku: Cujus regio — hujus religio!

V našem 19. veku dogaja se nekaj sličnega. Cujus regio, hujus et lingua. — Čegar je kraj, tega je tudi jezik. Žal, da je država naša vsled takega načela v svojem bitju zelo v opasnosti.

Nemški irredentovci, da bi to šlo, trudijo se, ne samo Šlezijo, Moravo, temveč tudi Češko pripravljati za — prusko domovino; za rusko domovino deluje neka stranka v Galiciji, „pro patria italiana“ deluje irredenta na jugu avstrijske države. Na severnem Češkem in na Moravskem razobešajo zastave zedinjene Nemčije in v slovanskem Primorju našim vihrajo zastave zedinjene Italije, povsodi: „za domovino!“

Da, dolgo, predolgo se je v najvišjih krogih trpelo to gnusno početje „za domovino“, dokler končno ni zadela pravična usoda laške irredente in njenih društev „Pro Patria“, ki je bila baš razpuščena.

Ostali ste pa še dve društvi, ki tudi neumorno delujeta „za domovino“, zlasti ono veliko društvo, za koje vé vsako dete in o njem čivka vsak vrabec na strehi; toda „višji oziri“ velevaljo in zahtevajo skrajno in oprezno postopanje zoper to društvo; zóve se „schulverein“, a drugo „südmark“, kojega osnovalno zborovanje za podružnico „Gorenjsko“ se bode vršilo prihodnjo nedeljo v prisotnosti ljubljanskih „turnarjev“ in nemških velikošolcev v Beli Peči. Uverjeni smo, da bodo i tu merodajni krogi pokazali isto energijo, koja so okusila minole dni veleizdajna društva pod tvrdko: „Pro Patria“ na slovenskem Primorskem.

Položaj avstrijske države v sedanjih narodnostnih bojih, koji razrivajo Evropo, je jako kritičen. Avstrija je prijateljski spojena s sosednjima državama na severu in jugu, in v obeh delujeta dve močni stranki na to, da se nam ugrabi kos ozemlja. V to je obrnen ves narodnostni boj, ki besni v tem trenotji po naši državi.

Veleizdajno postopanje gori napominanih društev je pa za las slično oni operaciji na človeškem telesu, koji je bil v starši dóbi odkazan povišan prostor za mestnim ozidjem — „za domovino!“

Politični pregled.

V Ljubljani, 8. avgusta.

Notranje dežele.

Češka. Ker nemška društva na Češkem še vedno objavljajo ugovore proti izvolitvi poslanca Heinricha v deželni šolski svet, je nedavno dr. Milde v občinskem zastopu pražkem v imenu Staročehov odločno oporekal temu izzivanju, češ, da nimajo niti pravice ugovarjati, in da bi moralo državno pravdníštvo po § 300. kaz. zakona postopati proti njim zaradi izjav. Zatrjeval je, da ni nasprotnik nemščini, toda nemških šol noče za češke otroke. Zato v imenu

šoli, potovanje peš ali ješ od vasi do vasi z razširjanjem sv. vere, vrhu tega delajo po tovarnah, tiskarnah, bavijo se s fotografijo, cinkografijo, ksilografijo, litografijo, slikarstvom itd.

Tako delovanje vsekako močno vpliva na družbeno življenje. Da ljudje tako živé v Evropi, ne bilo bi pomanjkanje ni jedi ni pijače, izginilo bi družbinsko siromaštvo, grenkih solz morje bi se posušilo in socialno vprašanje bi bilo rešeno; kajti vsak večji prostor, ki podaja sedaj material za vino, pivo, žganje, kavo, čaj itd., dajal bi revnemu prebivalstvu: kruha, sočivja, krompirja, zelenjadi, ovočja itd. Da so ljudje skromni v jedi in opravi, ne bi trebalo po mestih toliko izdelovalcev nagizdnega blaga, temveč obdelovali bi polja in bavili se s potrebno obrtnijo. Da se obdelujejo le žitna polja, ne bi bilo siromaštva, pač pa zabredejo ljudje v siromaštvo in gorje vsled razkošja.

Spanja trapisti nimajo premalo, kajti že ob 7. uri zvečer gredo spat.

Nekaj posebnega v njihovem redu je molk. Med seboj ne govoré ničesar; le s predstojnikom ali oskrbnikom jim je dovoljeno izpregovoriti o važnih slučajih. Pri delu imajo namesto besedij le znamenja. Časopisov ne beró, dopisujejo si ne, ko vstopijo v samostan, naredé svojo oporoko in se odpo-

Staročehov odločno protestuje proti takim izjavam. Ta protest se je zabeležil v zapisniku, čemur so pritrili tudi Mladočehi. — Prve dni meseca septembra bodo tri dopolnilne volitve v deželni zbor.

Vnanje države.

Srbija. Iz Belega Grada se poroča listom: Te dni so se sošli tukaj Srbi, Macedonci in Starosrbi ter so sprejeli po mnogih govorih naslednje resolucije: Prva resolucija zagotavlja sultanu zvestobo podložnikov ter prosi enakopravnosti za vse narode cele države; druga resolucija prosi ruskega carja varstva in zaštite za srbske interese; tretja resolucija zahvaljuje dotičnega patriarha za dosežanje varstva cerkve.

Rusija. Kakor poročajo angleški listi, prizadeva si ruska vlada, da bi med Srbijo in Bolgarijo osnovala prijateljske vezi, da bode imela politiško naslombo proti bolgarski politiki.

Italija. Kakor prve evropske države, kazati se hoče tudi Italija svetu lepo in bogato. Namesto da bi izboljšala domače razmere, nosi na vse mogoče načine zbrane svote v Afriko, kjer hoče imeti po vzgledu Anglije in Nemčije sijajno naselbino ter se šopiriti tam ž njima vred. To je vsekako slabo gospodarstvo, katero prizadeva laškim financam hude rane. Ako pomislimo, da je znesla laška vlada od 1882. do 1889. l. 107,862.121 milijonov lir v Afriko, ne bomo se čudili prežalostnemu stanju laških financ.

Francija. Komisija, postavljena v vravnavo delavskega vprašanja je izdala z ozirom na omejitve delavne dóbe 100.000 pól tičočih se tega vprašanja v Parizu ter jih bo izdala še 50.000 v Parizu in 80.000 v pariški okolici. Dozdaj se je oglasilo 7454 delavcev in sicer 1850 proti vsakej postavitvi omejitvi, 1767 jih zahteva osemurno, 3566 pa deset-, najdajst- in dranjsturno delavno dóbo. — Angleško-nemška pogodba je bila podpisana dne 5. t. m.

Nemčija. Nemški cesar se je izrazil proti nekemu škofu, da se načelno vjema s sv. Očetom z ozirom na delavsko vprašanje. — Nasproti poročilu mnogih časnikov, da bode spremljalo nemškega cesarja na Rusko mnogoštevilno sijajno spremstvo, trdi neki nemški list bajé od verjetne strani, da ga bode spremljalo le deset oseb. Med temi bodeta princ Altenburški, bližnji sorodnik ruski rodovini in kancelar Caprivi.

Belgija. Iz Bruselja se poroča listom mej drugim tudi to-le: Dne 10. t. m. se bode vršil velik razglas za splošno volilno pravico. Gibanje za to demonstracijo ima od dné do dné širše kroge. Radikalci in liberalci so se pridružili temu gibanju, da se bodo potem laglje proti ministerstvu obrnili.

Španija. Kakor se poroča iz Madrida, bode državni zbor brzkone jeseni razpuščen in na podlagi splošne volilne pravice, za katero so se izrekli tudi konservativci, razpisale se bodo nove volitve. Nova zbornica se bode pečala pred vsem z gospodarstvenim vprašanjem, ker je Canovasovi vladi pred vsem do tega, da povzdigne poljedelstvo in zaščitno carinsko kupčijsko politiko. Brzkone preosnovala bode nova vlada tudi vojaštvo. Istotako méni minister mornarice, Beranger, ki uživa v strokovnjaških krogih splošno čislanje, izboljšati špansko vojno brodoge, za katero je državni zbor dovolil precejšnje svote. V Bilbau so trije križarji že v delu in nove ladije se izdelujejo v Kadiksu.

Portugal. Kakor je videti, je portugalska vlada v velikih skrbéh zaradi kolere, ki razsaja v nje sosedni deželi Španiji. Da bi kolikor mogoče zabranila črni ženi pot preko portugalsko-španskih mej, poslala je vojske na mejo.

Anglija. Kakor se poroča iz Londona, utegne se preosnovati angleška vlada. Tako se trdi, da mé-nita vojvoda Rutlandski in Cranbrook izstopiti iz

vedó vsemu svetu. Samó novincem je dovoljeno pisati starišem ali sorodnikom, a le, dokler si ne vredé svojih rečij. S tujei govorita le vratar in predstojnik.

Kako so uravnane njih naselbine.

Redovniki so deloma črno-belo, deloma rjavo oblečeni. Prvi se imenujejo „očetje“ ali „patres“, in so deloma mašniki. Ti se od drugih razlikujejo v tem, da imajo belo haljo pa črno naramnico, to je, sukneno progo, ki visi čez hrbet in prsi do kolena ter krije glavo v podobi kukulje (kapuca).

Bratje imajo črno obleko in rjave naramnice. Nadalje se ločijo očetje od bratov s tem, da vsi očetje (tudi nemašniki) molijo brevir. Vsak dan gredó sedemkrat v cerkev in prepevajo, kakor kralj David, sedemkrat na dan slavo Stvarnikovo, in sicer večinoma že pred solnčnim vzhodom. Med posameznimi molitvami delajo in se učé. Na dan delajo navadno 5—6 ur, bratje cel dan. Očetje pa molijo, kakor Mojzes na Sv. gori. Bratje opravljajo svoje molitve z očeti po polji, v delavnicah itd. Namesto psalmov molijo določeno število očenášov tudi sedemkrat na dan.

Svete knjige brati in premišljevati utegnejo vsekako dovolj. Pri južini in večerji imajo dan na

vlade. Namesto prvega pride neki Cadogan, Cranbrookov naslednik pa bode bajé Smith, dozdaj prvi lord državnih financ. Balfour bode nasledoval Smithu ter ob jednom vodil spodnjo zbornico. Irski nadtajnik bode Jackson, dosednji finančni tajnik angleških financ. Naselbinski minister bode Hicks-Beach. — Ako je to poročila nameljeno in resnično, ne želimo drugega, nego aboljanje žalostnih irskih razmer. Tudi na tojgo Irsko naj posije jedenkrat solnce pravice.

Brasilijsa. Vrh slabe uprave in uravnave se je pokazala v tej državi še lakota. Indijanci in Zamorci se zbirajo, napadajo četoma naselbine, ter jim poberó vse, kar je vžitnega. Pri tem pride izvestno do velikih pobojev in strašnih prizorov, kajti sestradani domačini se vržejo na plen, kakor zveri. Vzrok lakoti je neki neprestana suša. Ta nova republika je pač v žalostnem razcvitanji.

Izvirni dopisi.

Z Vrhnike, 4. avgusta. (Naše šolske razmere). Šolsko leto sklenili smo 30. p. m. s sveto mašo in zahvalno pesmijo. Na to je sledila očitna skušnja, pri katerej so bili obdarovani pridnejši učenci in učenke z molitveniki, katere je preskrbel krajni šolski svet. Mnogo so imeli gg. učitelji svetni in duhovni, kakor tudi gospodč. učiteljice skozi leto in dan truda in posla, a ugodnega vspeha vendar ni bilo. In zakaj? Šolsko obiskovanje je pri nas tako slabo, zanikerno, da ga mu ni nikjer enakega. Temu kriv je pa naš slavni krajni šolski svet. Za zamude se ne briga, akoravno mu jih šolsko vodstvo, kakor čujem, vestno pošilja ob določenem času. Toliko je zanikruih starišev, ki nočejo svojih otrok pošiljati v šolo, dasiravno imajo čas in priložnost, in vendar niti eden še ni bil kaznovan. Dokler so si bili narodnjaki in takozvani nemškutarji v laseh, je bilo vsaj to jedino dobro, da so prvi obetali, šolsko obiskovanje v red spraviti; zdaj po sklenjenem kompromisu držita pa obe stranki križem roke in ne črhneti o tej zadevi ne bev ne mev. Celo šolsko leto bila je le ena seja meseca decembra, in še ta ne bi bilo, ako ne bi bil g. J. Gorup krajni šolski svet iz spanja zbudil s svojim veliko-dušnim darom. — Še eno! Kakor znano, deli se naša šola v štirirazredno deško in dvorazredno dekliško šolo. V vseh šestih razredih poučujeta dva gospoda učitelja in štiri gospodičine učiteljice. Pred dvema letoma šel je na Grm kot učitelj g. Č. in dobil odpust za dve leti. Mesto njega prišla je pa pomožna učiteljica gdč. L. Dve leti bila je dobra, a sedaj, ko je g. Č. odpust še za dve leti podaljšan, začeli so nekateri zavedni Vrhničanje žile napenjati, da bi jo spravili od tod, akoravno je domačinka, jim torej bolj bližnja, kakor vsaka druga učiteljska moč. Krajni šolski svet se o tem še ni izrekel niti za, niti proti njej, ker ni imel nikake seje. Nerazumljivo nam je, zakaj bi jo preguali. Da ni dobra učiteljica, ne bi je bil g. okrajni šolski nadzornik pohvalil in prav povoljno se o njej izrazil; da je lepega, vzglednega vedenja i zunaj šole, kar je gotovo velik pripomoček in neobhodno potreben pogoj k vspešnemu delovanju, vé vsakdo. Posebno mnogo truda in posla si daje neki gospod, ki si sicer poka-
koja želi, a ni niti ud krajnega šolskega sveta, da

dan duhovno berilo. Za dušno in telesno brano dovolj skrbé. Sploh so si očetje in bratje jednako-pravni. Ti in oni storé po dveletnem novicijatu priprosto in čez nadaljna tri leta slovesno obljubo. Priprosto obljubo razveljavi šestertja sv. Oče, slovesna je nerazrušna.

Nobenega ne pregovarjajo in ne silijo stopiti v red; v dvoletnem novicijatu smé vsakdo izstopiti, ako mu ne ugaja redovniško življenje, in narobe smejo trapisti odpustiti vsakega novince, ki ni za nje. V njih red ne sili nikdo iz slavoahlepnosti in radi sladkosti življenja. Gorečnost, ki se uname kakor slama, ne vzdrži dolgo, temveč biti mora ljubezen do Boga in čist čeznaraven nagib. Lahko-mišljenci niso za ta red in jih tudi ne trpé.

Ako je v samostanu 13 očetov, izvolijo si izmed sebe prednika, kateri jim je predstojnik in ga imenujejo opata. Nagovarjajo ga vsi z besedo: „častitljiv oče“. Predstojnik nima med očeti nobene prednosti; ž njim vred spi v isti spalnici, obeduje v isti obednici, nosi ista oblačila, opravlja ista dela, na pr. pere, seno napravlja, drva cepi, snopje veže, koplje krompir itd., ako ga ne zadržuje kak poseben predstojniški opravek. Odlikovanje predstojnikovo tiči le v tem, da mora biti služabnik vsem drugim in imeti na svoji glavi skrb za ves samostan. Znak

bi mesto nje dobili kakega učitelja. Še raje pa učiteljico. Vzrok, da jo hočejo odstraniti zaradi prevelikega števila ženskega učiteljskega osebja, ni pravi. Ne tega gospoda, ne drugih zavednih mož ne vodi misel dobiti boljše, izvrstnišo moč; vzrok tiči nekje drugje, a vrlo dobro nam je znan! Zakaj se neki ta gospod ni že prej tako silno trudil, da bi bili za šolo ugodni otroci jo tudi vestno obiskovali? Dobite učitelja ali učiteljico, kakoršno hočete, če tudi doktorja medicinae et juris, ne bo ničesa opravil, ako ne bodo otroci redno vsakdanje šole obiskovali. Lijaka nima nihče, da bi vlival posamezne predmete v glavo otrokom, če jih skozi leto in dan ni blizu.

Iz Nazerja v savinjski dolini, 5. avgusta. Tujec, ako želiš videti kras in milino slovenske zemlje, kjer rajska dolina očara tvoj pogled, kjer tako prijetno doni in se po dolini razlega veselo petje brezskrbnega pastirčka z visoke planine, kjer kipé v jasno nebo orjaški velikani, sivi plešini, mnogokrat tudi v najhujši letni vročini pokriti z belo kapico mrzlega snega, in v vznožju, kamor ne prodró gorki solnčni žarki, tudi zaviti v hladen plašč večnega snega in ledú, kjer si cvet in led podajata roke, kjer šumé bistro vodice in cvetó gorske cvetlice, tedaj pridi, poglej in občuduj krasoto in milino slovenske zemlje v našem rajskem kotiču, v zgórenji savinjski dolini. Visoke planine in njih lepota se ti ponuja:

„Temná zelen planinskih trav,
In vedra višnjevitost višav,
Lepó se v njih je zila.“

Na zelenih gričkih te pozdravljajo bele cerkvice, kot várubinje slovenskega naroda; po sredini krasne doline se pa vije bistra vodica in podi svoje šumeče valove zeleno-modra Savinja.

„Kamor se okó ozré,
Povsod se ti nov svet odpré.“

V srcu te lepote pa stoji prijazen, s samostanom in cerkvijo, Materi Božji posvečeno, okipčan griček, — spredaj v vznožju šumeča Savinja, v ozadju pa senčnati gaj, — hriček popolnoma osamljen od vseh stranij. Na tem krasnem prostoru se zbira naše verno ljudstvo iz bližnjih in daljnih planin, kakor iz doline ter razodeva svoje prošnje in čutila v kipečih molitvah naši pomočnici, dobro vedoč, da je ni pomoči, nego od zgoraj.

Kot váruhi lepe cerkve in učitelji naroda neumorno delujejo oo. frančiškani, ki so premenili tihoten griček v zbirališče pobožnih duš.

Preteklo soboto je bilo pa še posebno veselo in živo okoli sicer tihega samostana. Ni še sicer dolgo, kar se je vršila jednaka slavnost v nazerski cerkvi, namreč nova sv. maša, katero je čast. gosp. Franc Lekše, sedanji kapelan v Gamci pri Mariboru, daroval.

A minulo je že več nego pol stoletja, kar je zadnji ud reda sv. Frančiška daroval Najvišjemu prvo sveto daritev.

Pred štiriinpetdesetimi leti je bila zadnja nova sv. maša, katero je opravil frančiškan v tukajšnji cerkvi. Zaradi te redke in slovenskemu ljudstvu tako priljubljene slavnosti se je zbralo tudi ogromno število vernikov od blizu in daleč.

tega odlikovanja je lesen križ na volneni vrvi, ki jo nosi okolo vratu in pri cerkvenih obredih zakrivljena palica; tudi škofovsko kapo sme nositi. V južni Afriki je kapa, palica in vsa cerkvena oprava vzlasti pri večjih službah božjih dragoceneje nakičena.

Trapistski samostan je svet v mali podobi, kakor panj bučel v meseci maji ali juniji. Predstojnik je matica, brez katerega panj biti ne more. Vse dela v sveti tihoti, kakor bučele, ki plahno brenčoč prepevajo slavo Gospodu. Le drčanje strojev, ropotanje orodja moti ko brenčanje bučel, molk mnihov, kateri so same delavke in ni ga trota med njimi. Vsi skrbé v potu svojega obraza sebi in drugim za kruh, a godi se jim liki bučelam: najslabše je njih delež dobro, rekel bi méd, povzijejo drugi, kakor: bolniki, gostje, v Mariannhillu vzlasti slabi, nezmožni murini. Tu in tam redé trapisti lepo goved, a vžitka od njih nimajo ni v mesu, ni v maslu. Jajec od kokošij, katere redé, tudi ne uživajo. Radi svoje skromnosti in ponižnosti imajo le eno obednico, le eno spalnico, le eno učilnico, le eno čitalnico, radi česar jih je lahko mnogo v enem panji oziroma samostanu. V hiši, kjer bi imelo sicer le kakih 12 zasebnikov prostora, deluje sto trapistov, ne da bi drug drugega nadlegovali.

Nazerski griček je bil jednak mravljišču, — kar vse je mrgolelo.

Novomašnik o. Fulgencij Trafela, spremljan od mnogo duhovnikov, starišev in sestic, nastopil je med veselim zvonjenjem svojo pot iz samostana pod slavolokom v cerkev. Belo oblečene nedolžne deklice, med njimi tri sestrice g. novomašnika, so bile kot družice. Tudi nekaj najbližjih sorodnikov se je bilo zbralo.

Po vrodu je zapel novomašnik s krepkim glasom „Veni creator“, in s kóra se je glaslo ubrano petje izurjenih pevcev. Potem so pa stopili prečast. g. korar, stolni župnik in duhov. svetovalec, Jakob Bohine iz Maribora, v naši dolini obče znan in priljubljen pridigar, na leco, in so v jedratih in ganljivih besedah našeli lastnosti duhovniku potrebne in povdarjali važnosti duhovniškega stanú, ki je sol zemlje.

Ni sicer gromel strel, da bi odmevalo lesovje; ni svirala prijetna godba mamljive melodije; a glasile so se v globini pobožnih in čutečih src sladke harmonije veselja, ljubezni in hvale. Iz tisoč prs kipele so vroče molitve proti jasnemu nebu kot zahvalna pesem Vsegamogočnemu, ki je priredil tako veličasten in slaven dan. Trintrideset duhovnikov sprejelo je novomašnika kot svojega milega brata v svojo sredino in mu voščilo srečo in veselje v novem stanju.

Iz Ptuja, 4. avgusta. „Slovensko pevsko društvo“ je ravnokar razposlalo vabila k vdeležbi slavnosti, ki se bode vršila v Mariboru dné 10. avg. t. l.

V kratkem času svojega obstanka pridobilo si je to društvo toliko simpatij med prijatelji slovenskega petja in narodne omike, da so postali njegovi letni shodi najpriljubljenejša zbirališča, ki ne privabijo samo slovenskega razumništva iz vseh kotov južnega Štajerja, temveč tudi obilo milih nam bratov iz sosednjih pokrajin. Ker se je dozdej razvoj slovenskega petja pri vsakem shodu sijajno pokazal in napredek od leta do leta bolj razvijal, nadejati se je, da bode tudi letošnji nastop dosegel v vsakem oziru še lepše vspehe.

Od nekdanj so se veselili Slovenci mičnega petja in radi poslušali mile glasove tudi o tužnih dnevih svoje bridke bēde in svojih hudih stisk. To veselje do petja ohranil je slovenski narod do današnjega dné.

Slovensko pevsko društvo, katerega udje se nahajajo po vseh za narodno napredovanje kolikor-toliko probujenih krajih, združilo je mnogo pevskih močij, ki si prizadevajo s skupnim petjem, vsakemu občutnemu sreču najbolj priljubljenim sredstvom, gladiti pot do omike, po katerem se pomiče naš narod, da si pridobi tudi on veljavo med narodi.

Komur so dragi mili glasovi slovenskih pesmij, kdor ljubi slovenski narod, kateremu na blagor se vrši vse delo tega društva, naj mu bode prijatelj in podpornik, na kakoršen način mu je le mogoče. Komurkoli je mogoče, naj se vdeleži napovedane slavnosti; komur je podaril stvarnik dar petja, naj pristopi k temu vse narodne ljubezni vrednemu društvu kot sodelavec; kdor pa ni zmožen petja, naj mu bode podpornik.

Da so naše nade o mnogobrojni vdeležbi tega praznika opravičene, kažejo že zdaj jako vesela poročila od vseh stranij, kamor so se poslala vabila.

Dnevne novice.

(Celjska okolica.) Po triletni borbi je narodna stranka zmagala v okolici celjski. Zadnje sredo je bila volitev župana in svetovalcev. Za župana je izvoljen posestnik iz Gor. Hudinje Matej Glinšek, za svetovalce pa Janez Zupanec iz Gaberja, Fr. Lipovšek iz Medloga, Jos. Jezernik iz Polul in Matej Cocej iz Dobrove. Vsi so slovenski korenjaki.

(V ormoški okrajni zastop) so izvoljeni gg.: I. Sanjkovič, J. Kolarič, I. Kočvar, M. Robič, dr. Spešič in I. Šinko.

(V tukajšnjem uršulinskem samostanu) so bile minoli terek slovesno preoblečene gospodičine sestre Dominika (prej Josipina) Dereani, Vincencija (prej Pavla) Dereani in Katarina (prej Ana) Zavodnik, vse tri iz Žužemberka. Sestra Dominika je naredila skušnjo za učiteljico na ljudskih šolah, Vincencija za ženska ročna dela.

(Konjska dirka v Št. Jernej) bode dné 13. septembra. Program priobčimo jutri.

(Razpisane so) za leto 1890. cesarice Elizabete ustanove za invalide umrlega barona dr. Karola Wurzbach-a, in sicer: 3 ustanove po 60 gld.

za Ljubljance, 3 ustanove po 30 gld. za rojake iz Kamnika, iz Jariš ali s Homea in 3 ustanove po 30 gld. za rojake iz Ventarjevca v občini šmartinski pri Litiji. Te ustanove oddaja g. baron Alfonz Wurzbach, in sicer one za Ljubljance po nasvetu kranjskega deželnega odbora, ustanove za Kamničane, Jarišane in Homečane po nasvetu županstva v Kamniku in ustanove za Ventarjevčane po nasvetu županstva šmartinske občine. Pravico do teh ustanov imajo v prvi vrsti ubožni vojaški invalidi iz imenovanih občin ali krajev od stražmeštra ali narednika nazaj, ki so lepega vedenja in vsled v vojni dobljenih ran nezmožni, da bi se sami mogli živiti. Ako bi se za omenjene ustanove ne oglasilo zadostno število vojaških invalidov z navedenimi lastnostmi, tedaj imajo pravico do njih drugi reveži, spodobnega vedenja iz imenovanih krajev, ki se zaradi bolehavosti in starosti ne morejo sami živiti. Dotične prošnje vložé naj prosilci iz Ljubljane pri ljubljanskem magistratu, drugi prošnjiki pa vsak pri županstvu svoje občine do 4. septembra 1890. leta.

(Talijansko politično društvo za Istro) je meseca junija v Trstu s svojim shodom doživelo popolno blamažo, katero so hoteli talijanski politiki zadnjo nedeljo v Rovinju zbrisati. Najhujši národni protivnik dr. Constantini je kot predsednik društva zbral zveste svoje glave, v odstopajočem svojem govoru tožil, da je društvo v zadnji šestletni dóbi premalo branilo in širilo talijanstvo v Istri proti drzovitemu in odločnemu tujcu, ter ostro grajal mlačnost nesloge svoje stranke. Stari lesjak je pri vsaki priliki grdil isterske Slované v nadi, da jih zatré in uniči. Ljuto se je varal. Trobojnico so Hrvatje zasadili v Buzetu, Pazinu, Tinjanu, Žminju itd. in število národnih deželnih poslancev se je podvojilo. V odbor so izvoljene same nove in mlade moči. Prepričani smo, da tudi nova metla ne bode pomela Slovanov iz Istre.

(Spomin na bitko pri Jajcih.) ki je bila dné 7. avgusta 1878, praznoval je véčeraj domači pešpolk št. 17.

(V Krško) je véčeraj odšel iz Gradea oddelek 3. topničarskega polka k strelnim vajam.

(K odkritju Kačičevega spomenika) dné 26. t. m. v Makarski pride tudi velika množica Hercegovcev v národnih nošah.

(Dekanijo v Braslovcah) je dobil č. g. Lovro Potočnik, knezoškof. duh. svetovalec in dekan v Gornjem Gradu.

(Vmeščenje.) Prihodnjo nedeljo bo v Solnogradu slovesno vmeščen novi knezonadškof doktor Haller. Mil. g. knezoškof mariborski odpeljal se je v sredo k slovesnosti.

(Sadja) je letos posebno veliko na Pohorju, v okolici Ribnice, Sv. Antona, Vuhreda itd.

(Strelna) je udarila dné 7. t. m. zjutraj v kozolec posestnika Jeranea v Jablanici pri Litiji; kozolec je zgorel s krmo in žitom.

(Toča.) je v ponedeljek popoldné bila po savski, poljski, svetokriški in šmartinski župniji.

(Roparski umor.) V Trstu se je v sredo véčer v ulici Belvedere št. 4. dogodil grozen zločin. V tej hiši stanujoči umirovljeni polkovnik vitez Bon je šel ob 6. uri iz stanovanja. Ko se vrne ob 8. uri, najde pisalno mizo odprto, na mizi pa je manjkalo denarnice, v kateri je bilo obligacij za 36.000 gld. in 990 gld. gotovine. Polkovnik išče svojo 21letno služabnico Marijo Koman iz Hrasta pri Beljaku ter jo najde v kuhinji mrtvo na tleh; glavo ji je neznan ropar razklal s sekíro. Polkovnik je takoj dogodek naznanil policiji.

(„Vežbovnik.“) Neumorno delavni vojaški naš pisatelj g. Andrej Komel pl. Sočebčan, c. in kr. major v pokoju, je poslovenil in založil „Vežbovnik“ (Exercier-Reglement) za cesarske in kraljeve peš-čete. Natisnila tiskarna družbe sv. Mohorja. Lična in za slovenske vojake primerna knjižica dobiva se pri g. pisatelju v Gradcu (Grazbachgasse 40) po 20 kr. To je že 10 knjiga od tega pisatelja. Poslovenil je tudi že „Poučilo o streljanju“ (Schless Instruction.) in „Puška repetirka“ (Repetier-Gewehr).

(Iz c. kr. pošne hranilnice.) Te dni razpošiljana okrožnica, ki jo imamo pred seboj, objavlja izkaz gledé prometa v mesecu juliju. V tem času se je v varčevalnem oddelku vložilo 108.341krat skupaj za 1.930.335 gld., a v čekovnem 521.203krat za 73.324.438 gld., skupno torej 629.544krat za znesek 75.254.774 gld., od tega pride na Štajarsko 31.914 vlog za 3.124.256 gld., Koroško 9342krat za 821.984 gld., Kranjsko 7618krat za 731.686 gld.,

Primorje (Istra-Gorica-Gradiška-Trst) 10.564 vlog za 1.515.266 gld; vrnili so pa obema oddelkoma skupno 169.942krat za 74.668.871 gld, od tega na Štajarskem 5244krat za 1.663.925 gld., Koroškem 1362krat za 284.993 gld., Kranjskem 1108krat za 211.975 gld., Primorskem 3098krat za 1.185.743 gld. Od 12. januarja 1883, ko je zavod začel poslovati, se je po državi vložilo 30.358.576krat v skupnem znesku 3.405.128.353 gl. 91 kr., avrnilo 8.898.612krat za 3.350.559.050 gld. 71 kr., tako je v hranilnici preostalo 54.569.303 gld. 20 kr. Med povračili zapopaden je tudi znesek 13.746.315 gld., za kar je urad vložnikom na željo kupil in odposlal vrednostnih papirjev. Rentnih knjižic je koncem minolega meseca bilo v prometu 9379, vredne so 9.904.230 gld., knjig-vložnic pa 759.235 in 17.166 čekovnic. Število vložnikov je v varčevalnem prometu naraslo za 5200, v čekovnem za 174, a v „clearing“ za 77 oseb. Izmed slovenskih knjižic je v izgubo prišla jedna, ki so jo izdali v Galiciji na Koroškem, velja 11 gld., druga v Trebnju na Kranjskem, vredna je 55 gld. 86 kr., tretja na Vidmu pri Velikih Laščah s 91 kr.; obrok za dobavo nove knjižice, ako se stara na najde, je dné 1., 28., 19. avgusta. Po naših krajih so pošto z nabiralnico ustanovili v Gradcu na razstavišču „Industriehalle“, odpravili so jo pa v Glodnici na Koroškem. V neuradnem delu okrožnica priobčuje podatke o poštnej hranilnici na Ogerskem, Francoskem, Taljanskem, Nizozemskem, Švedskem. Konečno nadaljuje ponatiskovanje „Izvestja za 1889“, o čemur je naš list že priobčil nekatere črtice.

(100.000 gld.) more se dobiti z dvema srečkama dunajske razstave. 50.000 gld. znaša glavni dobitek pri vsakem žrebanju. Srečke so po 1 gld. in veljajo za obojno žrebanje. Prvo žrebanje je prihodnji četrtek, dné 14. avgusta.

Raznoterosti.

— Zgoreli mnihi. Iz Aten se poroča o strašni nesreči, ki se je pripetila na atoški gori. Večino lepih, starih gozdov, ki so senčili goro Atos, upepelil je silni požar. Škoda cenijo do pet milijonov frankov. Tudi mnogo ljudij je našlo v plamenu nepričakovano smrt. Med temi je samih mnihov do dvajset zgorelo. Strašen požar je bilo videti z macedonskega obrežja in daleč z agejskega morja. Imenovana gora se dviguje na koncu zemskega jezika 1935 metrov visoko. V starem veku so imeli Jonci na tej gori lepe naselbine. Ko je šel perzijski kralj Kserks z vojsko nad Grke, dal je narediti prekop med Istmusom in atoško goro, da je moglo pluti njegovo brodovje dalje proti Grški. Koncem devetega stoletja je postala atoška gora središče grškega in slovanskega mišstva. Še dandanes vidiš na gori dvajset samostanov. Vseh samotij vkupe pa je do

190. Zgoreli mnihi so bili bržkone puščavniki, ki se niso mogli rešiti iz gorečega gozda. Vseh na atoški gori živčih mnihov je neki štiri- do šest-tisoč.

Telegrami.

Zagreb, 7. avgusta. Pogreb Mažuraničev je bil velikansk. Bana je zastopal sekcijski načelnik Stanković. Sožalje so izrazili Strossmayer, Posilović, ban Khuen in drugi odličnjaki. Nagrobni govor je govoril profesor dr. Vojnović.

Sarajevo, 7. avgusta. Tukajšnji bosanski bataljon se je danes odpeljal preko Mostara do Trsta, kamor pride 16. t. m., in odrine dalje proti Dunaju.

Madrid, 7. avgusta. V provincijah Valencia in Toledo je zbolelo 127 ljudij za kolero. 62 oseb je pa umrlo.

London, 7. avgusta. Reuterjevo poročilo naznanja iz Mehike: Dne 4. avgusta je pobil in zapodil v beg z rednimi guatemalskimi četami Pedro Barillas, predsednikov brat, 3000 upornikov.

Umrli so:

5. avgusta. Marija Rakovec, delavka, 34 let, Florjanske ulice 9. jetika.

Vremensko sporočilo.

Dan	Čas	Stanje		Veter	Vreme	Mokrine na 24 ur v mil
		zrakomera v mm	toplomera po Celsiusu			
7.	u. zjut.	733.2	15.7	szapad	oblačno	18.2
7.	u. pop.	733.0	21.0	„	del. jasno	dež
9.	u. zveč.	732.3	16.7	sever	„	„
Srednja temperatura 17.8°, za 2.0° pod normalom						

Dunajska borza.

(Telegrafovo poročilo.)

8. avgusta.

Papirna renta 5% po 100 gl. (s 16% davka)	88 gld. 25 kr.
Srebrna „ 5% „ 100 „ 16% „	89 „ 65 „
5% avstr. zlata renta, davka prosta	108 „ 95 „
Papirna renta, davka prosta	101 „ 25 „
Akcije avstr.-ogerske banke	980 „ „
Kreditne akcije	308 „ „
London	116 „ 05 „
Srebro	— „ „
Francoski napoleon	9 „ 20 „
Cesarski cekini	5 „ 50 „
Nemške marke	56 „ 62 1/2 „

Žrebanje že v četrtek!
Srečke dunajske razstave
2 glavna 50.000 gld. dobitka vsak vrednosti.

Srečka je veljavna za obojno žrebanje.

Drugo žrebanje 15. oktobra.

Srečke po 1 gld. dobé se pri (20—16) C.C. Mayer-ju v Ljubljani.

OZNANILO!

Podpisano županstvo naznanja, da je visoka vlada dovolila

nov semenj
na torek po sv. Jerneju v Moravčah in vabi k obilni vdeležbi.

Županstvo Moravče,
dné 9. julija 1890.

Ignac Klopčič,
župan.

(3)

Ravnokar je izišla knjiga:

Izpovedanja TAXIL:
18 pol 8°. **bivšega prostomisleca.**
Cena 60 kr., po pošti 65 kr.
Dobiva se
v **Katoliški Bukvarni v Ljubljani.**

OLJNATE BARVE

kositarских pušicah po pol in jeden kilo priporoča najceneje

ADOLF HAUPTMANN,

tovarna oljnatih barv, laka in firneža

(66)

semeniško poslopje 6 LJUBLJANA semeniško poslopje 6.